

Vanha vammaispalvelulaki – siirtymäaika 31.12.2027 saakka

Asuminen

Vammaispalvelujen käsikirja
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL

Luet vanhan vammaispalvelulain (380/1987) mukaista sisältöä.

Tämä laki on kumottu L:lla 14.4.2023/675, joka on voimassa 1.1.2025 alkaen.

Vanhan vammaispalvelulain (380/1987) mukainen sisältö on käytössä soveltuvien osien uuden vammaispalvelulain siirtymäajan loppuun 31.12.2027.

Vanha vammaispalvelulaki -osiossa kuvataan vammaispalvelulain ja kehitysvammlain mukaisia palveluja sekä lain soveltamista käytännössä. Lisäksi on kuvattu vanhan vammaispalvelulain mukainen asiakasprosessi.

Teksti on vanhan vammaispalvelulain (380/1987) mukaista sisältöä. THL:n tuottama sisältö on julkaistu alkuperäisessä muodossaan THL:n sähköisessä Vammaispalvelujen käsikirjassa.

[Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista \(Finlex\)](#)

Asuminen

Asumisen edellytyksenä on toimiva asunto ja sopivat palvelut

Sekä vammaispalvelulain mukainen palveluasuminen että kehitysvammalain perusteella järjestetty asuminen on tarkoitus järjestää joustavasti henkilön yksilöllisten tarpeiden mukaan.

Lähtökohtana on, että henkilöllä on hänen tarpeitaan ja toiveitaan vastaava esteetön ja toimiva asunto. Henkilön toiveita, tarpeita ja näkemystä on kuultava asunnon ja palvelujen järjestämisessä.

Asunto voi olla yksittäinen vuokra- tai omistusasunto. Asunto voi olla myös osa asuntoryhmää, ryhmäkotia tai palvelutaloa.

Asunto ei ole huone, vaan asunnoksi katsotaan asukkaan hallussa oleva tila, jossa on asuinhuoneen tai -huoneiden lisäksi keittiö ja wc-tilat. Ryhmämuotoisissa ratkaisuissa henkilökunnan käytössä olevia tiloja ei voida jyvittää asukkaiden vuokraan. Asunnon ja lähiympäristön toimivuutta pitää tarvittaessa parantaa asunnonmuutostöillä.

Asunnon lisäksi vammaisen henkilö voi tarvita erilaisia palveluita asumisen ja elämisen tueksi. Erityispalveluja on järjestettävä, kun yleiset palvelut eivät ole riittäviä ja sopivia.

Koska palveluja hankitaan entistä enemmän asumispalveluita yksityisiltä palveluntuottajilta, on erittäin tärkeää kiinnittää huomiota siihen, kuinka palveluita järjestetään ja kuinka hankinta toteutetaan. Vammaispalveluiden hankinnasta on käsikirjassa erillinen kokonaisuus.

Asumispalvelut vammaisille henkilöille

Asumispalveluja voidaan järjestää vammaispalvelulain, kehitysvammalain ja sosiaalihuoltolain perusteella. Vammaisille henkilöille järjestettävistä asumispalveluista säädetään vammaispalvelulaissa ja kehitysvammalaissa. Näitä erityislakeja sovelletaan, jos vammaisen henkilö ei saa riittäviä ja hänelle soveltuvia sekä hänen etunsa mukaisia palveluja sosiaalihuoltolain perusteella. Vammaispalvelulaki on ensisijainen laki kehitysvammalakiin nähden.

Hyvinvointialue tekee päätöksen sovellettavasta laista ja siitä, kuinka asuminen käytännössä toteutetaan. Aina on kuitenkin kuultava vammaista henkilöä ja otettava huomioon asiakkaan toiveet, tarpeet ja varmistettava, että henkilön etu toteutuu.

Sosiaalihuoltolain mukaiset asumispalvelut

Sosiaalihuoltolain mukaisia asumispalveluja ovat tilapäinen asuminen, tuettu asuminen, yhteisöllinen asuminen ja ympärivuorokautinen palveluasuminen.

Tilapäinen asuminen

Tilapäistä asumista järjestetään henkilölle, joka erityisestä syystä tarvitsee asumisensa järjestämisessä hyvinvointialueen lyhytaikaista, kiireellistä apua.

[Sosiaalihuoltolaki 21 § \(Finlex\)](#)

Tuettu asuminen

Tuetulla asumisella tarkoitetaan itsenäistä asumista, jota tuetaan sosiaalihojauksella.

Tuettua asumista järjestetään henkilölle, joka erityisestä syystä tarvitsee hyvinvointialueen apua tai tukea itsenäiseen asumiseen tai itsenäiseen asumiseen siirtymisessä.

[Sosiaalihuoltolaki 21 a § \(Finlex\)](#)

Yhteisöllinen asuminen

Yhteisöllisellä asumisella tarkoitetaan hyvinvointialueen järjestämää asumista esteettömässä ja turvallisessa asumisyksikössä, jossa henkilön hallinnassa on hänen tarpeitaan vastaava asunto ja jossa asukkaille on tarjolla sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa.

Yhteisöllistä asumista järjestetään henkilölle, joka tarvitsee sitä sillä perusteella, että hänen toimintakykynsä on alentunut ja hoidon ja huolenpidon tarpeensa kohonnut korkean iän, sairauden, vamman tai muun vastaavaan syyn vuoksi.

[Sosiaalihuoltolaki 21 b § \(Finlex\)](#)

Ympäri vuorokautinen palveluasuminen

Ympäri vuorokautisella palveluasumisella tarkoitetaan asumista yhteisöllistä toimintaa tarjoavassa esteettömässä ja turvallisessa hoivakodissa, palvelukodissa tai vastaavassa asumisyksikössä, jossa henkilöllä on hänen tarpeitaan vastaava asunto ja jossa hän saa asumisyksikön henkilöstöltä viipymättä ja vuorokaudenajasta riippumatta hoitoa ja huolenpitoa myös äkilliseen tarpeeseensa.

Ympäri vuorokautinen palveluasuminen sisältää henkilön yksilöllisen tarpeen mukaisen vuorokaudenajasta riippumattoman hoidon ja huolenpidon, toimintakykyä ylläpitävän ja edistävän toiminnan, ateriat, vaatehuollon, siivouksen sekä osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävän toiminnan. Palveluasumista on toteutettava niin, että henkilön yksityisyyttä kunnioitetaan ja hänen osallisuuttaan tuetaan. Lisäksi on huolehdittava, että henkilöllä on mahdollisuus saada tarvitsemansa lääkinnällinen kuntoutus ja muut terveydenhuollon palvelut.

Ympäri vuorokautista palveluasumista järjestetään henkilölle, joka tarvitsee päivittäin vuorokaudenajasta riippumatta jatkuvaa hoitoa ja huolenpitoa tai vaativaa ammatillista hoitoa, joiden järjestäminen kotihoidona, omaishoitona, perhehoitona tai muulla tavalla ei ole mahdollista tai asiakkaan edun mukaista.

Ympäri vuorokautista palveluasumista järjestetään henkilön tarpeen mukaan pitkäaikaisesti tai lyhytaikaisesti. Lyhytaikainen palveluasuminen voi olla tilapäistä tai säännöllisesti toistuvaa.

[Sosiaalihuoltolaki 21 c § \(Finlex\)](#)

Vammaispalvelulain mukainen palveluasuminen

Palveluasumisen järjestämisvelvollisuus

Hyvinvointialueen on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle palveluasuminen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.

[Vammaispalvelulaki 8 § \(Finlex\)](#)

Palveluasuminen kuuluu hyvinvointialueen erityisen järjestämisvelvollisuuden alaisiin palveluihin, joten palvelu täytyy myöntää subjektiivisena oikeutena, jos henkilö täyttää vammaispalvelulaissa ja -asetuksessa asetetut myöntämiskriteerit.

Hyvinvointialue ei voi määrärahojen puutteeseen vedoten evätä palvelun saantia.

Hyvinvointialueella on oikeus päättää palveluasumisen järjestämisestä, mutta vammaisen henkilön mielipiteitä ja toiveita on kuultava.

Palveluasuminen on aina asiakkaalle maksuton kokonaisuus, vaikka se muodostuisi eri lakien perusteella järjestettävistä erillisinä palveluina toteutettuna maksullisista palveluista.

Vaikeavammaisen henkilön oikeus palveluasumiseen

Palveluasumista järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka vammansa tai sairautensa vuoksi tarvitsee toisen henkilön apua päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa jatkuvaluonteisesti, vuorokauden eri aikoina tai muutoin erityisen runsaasti.

[Vammaispalveluasetus 11 § \(Finlex\)](#)

Vaikeavammaisuuden edellytys täyttyy, mikäli yksikin asetuksessa mainituista kriteereistä toteutuu. Vähäisempikin avun tarve riittää, jos henkilö tarvitsee apua sekä päivällä että yöllä taikka toisaalta erityisen runsas avun tarve pelkästään päiväaikaan riittää.

Mitään vammaisryhmää ei voida sulkea säännöksen soveltamisen ulkopuolelle, kun vaikeavammaisuutta määritellään ja siten arvioidaan henkilön oikeutta palveluasumiseen.

Vammaispalvelulaissa ei myöskään eritellä ikärajoja. Tarvittaessa palveluasumista voidaan järjestää esimerkiksi lapselle, vanhukselle, mielenterveyskuntoutujalle tai kehitysvammaiselle henkilölle.

Hyvinvointialueella ei ole velvollisuutta järjestää palveluasumista niille hyvin vaikea- ja monivammaisille henkilöille, joiden vaikean vamman tai sairauden takia tarvittavaa riittävää huolenpitoa ei ole mahdollista turvata avohuollon toimenpitein.

Perusteena voi olla esimerkiksi se, että henkilö tarvitsee pääasiassa sairaanhoidollista osaamista- tai muuta erityisosaamista jatkuvasti tai pitkäaikaisesti. Tällöinkin on asiaa tarkasteltava asiakkaan edun ja tarpeiden sekä toiveiden näkökulmasta.

Palveluasumisen sisältö ja toteuttaminen

Vammaispalveluasetuksen 10 §:n mukaan palveluasumiseen kuuluvat asunto sekä asumiseen liittyvät palvelut, jotka ovat välttämättömiä asukkaan jokapäiväiselle suoriutumiselle.

Palveluasuminen voidaan toteuttaa joko vaikeavammaisen henkilön

- omassa omistus-, vuokra- tai muussa vastaavassa asunnossa tai
- palvelutalossa, palveluasumisryhmässä tai muussa asumisyksikössä.

Palveluasumisen mahdollistamiseksi asuntoon voidaan tehdä muutostöitä tai hankkia erilaisia laitteita, kuten turvapuhelin.

Henkilön on saatava asumisen tueksi riittävästi palveluja ja muuta tukea.

Tällaisia palveluja voivat olla

- avustaminen asumiseen liittyvissä toiminnoissa kuten liikkumisessa, pukeutumisessa, henkilökohtaisessa hygieniassa, ruokataloudessa ja asunnon siivouksessa sekä
- ne palvelut, joita tarvitaan asukkaan terveyden, kuntoutuksen ja viihtyvyyden edistämiseksi.

Palvelujen käyttäjän näkökulmasta keskeistä on palvelujen riittävyys ja sopivuus, palvelukokonaisuuden saumattomuus ja asiakaslähtöisyys.

Palvelut voidaan järjestää muun muassa

- henkilökohtaisena apuna
- kotihoitona
- omaishoidon tuella
- kotisairaanhoidon avulla
- yhdistämällä näitä tukimuotoja ja tarvittaessa luomalla yksilöllisiä palveluratkaisuja.

Palveluasumisen järjestäminen vaikeavammaiselle lapselle

Vaikeavammaiselle lapselle voidaan iästä riippumatta tehdä palveluasumispäätös.

Vammaispalvelulain esitöiden mukaan palveluasumisen tarkoituksena on auttaa jatkuvasti toisen henkilön avun tarpeessa olevaa vaikeavammaista tulemaan toimeen ilman laitoshoidoa parantamalla hänen toimintakykyään ja antamalla hänelle päivittäisissä toiminnoissa tarvittavaa apua.

Vaikeavammaisen, erittäin paljon apua, tukea, hoitoa ja hoivaa tarvitsevan lapsenkin pitää voida asua omien läheisten luona lapsuudenkodissa. Palveluilla on kaikin mahdollisin keinoin tuettava lasta ja hänen perhettään. Lapsen ei pidä joutua muuttamaan pois kodistaan puutteellisten palvelujen vuoksi.

Lapsen palveluasuminen voidaan järjestää monin eri tavoin yhdistelemällä tarvittavia palveluita lapsen ja perheen yksilöllisiin tarpeisiin vastaavaksi kokonaisuudeksi. Tarvittaessa voidaan järjestää myös henkilökohtaista apua joko palveluasumisen kokonaisuuteen kuuluvana tai erillisenä palveluna esimerkiksi lapsen osallisuuden ja itsenäistymisen tukemiseksi.

On tärkeää, että lapsi voi saada myös tarvitsemansa kuljetuspalvelut osallisuutensa tukemiseksi.

Kehitysvammalain perusteella järjestettävä asuminen

Asumispalvelut on järjestettävä myös kehitysvammaiselle henkilölle vammaispalvelulain mukaisena palveluasumisena, mikäli hän täyttää palvelun myöntämisen edellytykset.

Jos muiden lakien mukaiset palvelut eivät ole riittäviä ja sopivia kehitysvammaiselle henkilölle, hänen asumispalvelunsa on järjestettävä erityishuoltona kehitysvammalain 2 pykälän 4 kohdan perusteella. Laissa puhutaan asumisen järjestämisestä.

[Kehitysvammalaki 2 § \(Finlex\)](#)

Asumisen järjestämisen edellytyksenä ei ole vaikeavammaisuus, vaan vähemmänkin apua tai tukea tarvitsevat kehitysvammaiset henkilöt ovat oikeutettuja saamaan asumispalvelunsa kehitysvammalain perusteella.

Laissa ei ole ikärajaa, vaan palveluja tulee järjestää kaikenikäisille kehitysvammaisille henkilöille yksilöllisen tarpeen mukaisesti.

[Kehitysvammalaki 1 § \(Finlex\)](#)

Asumisen järjestämisen sisältöä ei ole juuri säännelty kehitysvammalaissa. Laissa on kuitenkin mainittu laitoshoidon viimesijaisuuden periaate. Lakiin on myös lisätty itsemääräämisoikeuden vahvistamista koskevat säännökset, jotka ovat velvoittavia.

Palvelun järjestämistavasta ja sisällöstä täytyy sopia tarkemmin yhdessä kehitysvammaisen henkilön kanssa, kun erityishuolto-ohjelmaa laaditaan.

Koska kehitysvammalaki on vanha laki, sitä uudemmat yleiset säännökset saavat suuremman merkityksen erityishuollon palveluita järjestettäessä. YK:n vammaissopimus ohjaa myös palveluiden järjestämistä kehitysvammalain perusteella. Itsemääräämisoikeus ja osallisuus on oltava lähtökohtana palveluja järjestettäessä.

Kehitysvammaisten asumisohjelma ja sen seuranta

Kehitysvammaisten henkilöiden yksilöllisen asumisen kehittäminen on ollut useita vuosia valtioneuvoston sekä sosiaali- ja terveysministeriön erityisessä seurannassa.

Valtioneuvosto päätti 8.11.2012 kehitysvammaisten asumisen ohjelman (Kehas-ohjelma) tavoitteiden laajentamisesta tekemällä periaatepäätöksen kehitysvammaisten henkilöiden yksilöllisestä asumisesta ja palvelujen turvaamisesta. Päämääräksi asetettiin, että vuoden 2020 jälkeen kukaan vammaisen henkilö ei asu laitoksessa. Kehas-ohjelman seurantaryhmä on asettanut yhdeksi tärkeimmäksi kehittämiskohteekseen sen, että lapsilla olisi oikeus tavalliseen lapsuuteen ja perheellä tarvittavaan tukeen.

Sosiaali- ja terveysministeriön asettama seurantaryhmä arvioi ohjelman tavoitteiden toteutumista ja kokosi maan eri puolilta hyviä käytäntöjä levitettäväksi laajempaan käyttöön.

Asumisen laatukriteerit

Kehitysvamma-alan asumisen neuvottelukunta, joka on kehitysvamma-alan eri toimijoiden yhteinen verkosto, on laatinut asumisen laatukriteerit, joiden avulla on tarkoitus kehittää ja arvioida asumista. Kriteerit löytyvät Asumisen-tekoja sivuilta, jonne kerätään myös hyviä asumisen käytäntöjä.

[Hyvä asuminen \(verneri.net\)](#)

Psykkisen toimintakyvyn heikkenemisestä johtuvaan tuen tarpeeseen kohdennetut asumispalvelut Sosiaalihuollon mielenterveystyön palveluilla tarkoitetaan erityisesti psyykkisen toimintakyvyn heikkenemisestä johtuvaan tuen tarpeeseen kohdennettuja palveluja. Sellaisina on järjestettävä ainakin asumispalveluja sekä niiden yhteydessä annettavaa sosiaaliohjausta, sosiaaliryöstä ja sosiaalista kuntoutusta.

Sosiaalihuollon mielenterveystyön palvelut täydentävät muita sosiaalihuoltolain 14 §:ssä tarkoitettuja yksilön mielenterveyden tukemiseksi tarvittavia sosiaalipalveluja.

[Sosiaalihuoltolaki 25 a](#)

Psykkisen toimintakyvyn heikentymisestä johtuvaan tuen tarpeeseen asumispalvelut järjestetään ensisijaisesti sosiaalihuoltolain perusteella, koska sosiaalihuoltolaki on ensisijainen suhteessa

vammaispalvelulakiin. Vammaispalvelulain mukaisia asumispalveluja voidaan myöntää, jos sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut eivät ole riittäviä ja sopivia vammaiselle henkilölle ja vaikeavammaisuuden edellytys täyttyy.

Asunnon muutostyöt

Kuka on oikeutettu asunnon muutostöihin?

Asunnon muutostöistä säännellään vammaispalvelulaissa ja -asetuksessa. Hyvinvointialueen on korvattava vaikeavammaiselle henkilölle asunnon muutostöistä sekä asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden hankkimisesta hänelle aiheutuvat kohtuulliset kustannukset, jos hän vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee näitä toimenpiteitä suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Kyseessä on subjektiivinen oikeus, jota ei voi evätä vedoten määrärahan puutteeseen.

[Vammaispalvelulaki 9 § 2 mom \(Finlex\)](#)

Asunnon muutostöiden sekä välineiden ja laitteiden hankkimiskustannusten korvaaminen edellyttää vaikeavammaisuutta. Vaikeavammaiseksi katsotaan henkilö, jolle liikkuminen tai muu omatoiminen suoriutuminen kotona tuottaa vamman tai sairauden vuoksi erityisiä vaikeuksia.

[Vammaispalveluasetus 13 § \(Finlex\)](#)

Kustannukset korvataan henkilön vakituiseen asuntoon tehtäviin muutostöihin. Vakituksella asunnolla tarkoitetaan asuntoa, missä henkilö tosiasiallisesti asuu. Vakituksella asunnon käsitettä ei ole rajattu vain niihin perusteisiin, millä henkilön kotipaikka määräytyy. Vaikeavammaisella henkilöllä voi siten olla useampikin vammaispalvelulain tarkoittamia vakituksia asuntoja. Esimerkiksi erotilanteissa vammaisella lapsella voi olla tarve asunnonmuutostöihin kahdessa eri osoitteessa.

Erityistä velvollisuutta kustannusten korvaamiseen ei lain mukaan ole, jos vaikeavammaisen henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon tukitoimenpitein. Tämä tarkoittaa hallituksen esityksen mukaan hyvin vaikea- ja monivammaisia henkilöitä, joiden huolenpito edellyttää jatkuvasti tai pitkäaikaisesti pääasiassa sairaanhoidon osaamista tai muuta erityisosaamista taikka jotka jo ovat palvelu- ja hoidontarpeensa kannalta perustellusti laitoshoidossa. Käytännössä tällaisia vammaisia henkilöitä on hyvin vähän. Tilannetta tulee aina tarkastella asiakkaan edun näkökulmasta hyvää hallintotapaa noudattaen.

[Hallituksen esitys vammaispalvelulain ja asiakasmaksulain muuttamisesta: \(166/2008\) vp \(Finlex\)](#)

Asunnon muutostöiden sisältö

Vammaispalveluasetuksen 12 §:n mukaan korvattavia asunnon muutostöitä ovat henkilön vamman tai sairauden vuoksi suoritettavat välttämättömät rakennustyöt kuten

- ovien leventäminen
- luiskien rakentaminen
- kylpyhuoneen, WC:n ja vesijohdon asentaminen
- valaistusmuutostyöt ja kontrastien lisääminen
- kiinteiden kalusteiden ja rakennus- ja sisustusmateriaalien muuttaminen sekä
- vastaavat muut henkilön vakituksessa asunnossa suoritettavat rakennustyöt.

Asunnon muutostyöksi katsotaan asetuksen mukaan myös muutostöiden suunnittelu sekä esteiden poistaminen asunnon välittömästä lähiympäristöstä. Suunnittelun toteuttaa yleensä rakennusalan ammattilainen, kuten rakennusmestari tai -insinööri.

Korvattavissa muutostöissä pitää noudattaa soveltuvin osin valtion asuntolainoituksessa käytettävää laatutasoa. Vammaisten asumispalveluiden laatusuosituksen mukaan asunnon muutostyöt on tehtävä, jos mahdollista, hieman ennakkoiden.

Korvattavat välineet ja laitteet

Vammaispalveluasetuksen 12 §:n mukaan korvattavia asuntoon kuuluvia välineitä ja laitteita ovat

- nostolaitteet
- hälytyslaitteet
- vastaavat muut asuntoon kiinteästi asennettavat välineet ja laitteet.

Hyvinvointialue voi myös antaa asuntoon kuuluvia välineitä tai laitteita korvauksetta vaikeavammaisen henkilön käytettäväksi. Asunnon muutostöinä on pidetty myös välineitä ja laitteita, jotka kuuluvat kodin vakiolaitteistoihin, mikäli henkilön toimintarajoite on niitä edellyttänyt.

Harkittaessa asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden korvaamista, täytyy päätöksenteossa kiinnittää huomiota

- hakijan vaikeavammaisuuteen asunnossa suoriutumisen kannalta
- tosiasialliseen tarpeeseen eli voidaanko käyttää myös vaihtoehtoisia ratkaisuja, esimerkiksi asunnon muutostöitä
- onko kyseessä vaikeavammaisen hakijan vakituinen asunto
- voidaanko laitteilla/välineillä edesauttaa henkilön selviytymistä tavanomaisista elämäntoiminnoista vai tarvitseeko henkilö esimerkiksi laitoshoidon palveluja
- onko laite muutoin tarkoituksenmukainen
- ovatko kustannukset kohtuullisia

Muutostöiden kustannusten korvaaminen

Vammaispalvelulain 9 §:n mukaan hyvinvointialueen on korvattava vaikeavammaiselle henkilölle asunnon muutostöistä aiheutuvat kustannukset, jos hän vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee näitä toimenpiteitä suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Laissa ei mainita varallisuusharkintaa tai euromääräisiä ylärajoja korvauksille.

Muutostöistä ja muista toimenpiteistä aiheutuvat kohtuulliset kustannukset korvataan kokonaan. Määriteltäessä kustannusten kohtuullisuutta on selvitettävä hankittavan laitteen keskimääräinen markkinahinta, ja se mikä on kulloinkin vammaiselle henkilölle sopiva ja toteuttamiskelpoinen ratkaisu.

Hyvinvointialueen korvausvelvollisuuden piiriin kuuluvat ainoastaan välttämättömät vamman tai sairauden aiheuttamasta tarpeesta johtuvat kustannukset. Korvattaviin kustannuksiin eivät yleensä kuulu ne kustannukset, jotka aiheutuvat asumismukavuudesta tai esimerkiksi asumistason parantamisesta.

Mikäli vammainen henkilö muuttaa tai vaihtaa asuntoa, on korvausta koskevassa hakemuksessa perusteltava, paitsi vammasta tai sairaudesta aiheutuva tarve muutostöihin, myös muuton tai asunnon vaihdon peruste. Asunnon vaihdon syynä voi olla esimerkiksi perhetilanteen muutos, lapsen syntymä, lisääntynyt apuvälineiden tarve tai tarve vaihtaa paikkakuntaa työn takia.

Kun uudisrakentamisesta aiheutuu ylimääräisiä kustannuksia vamman takia, on ne kohtuullisilta osin korvattava silloin, kun kustannuksia on pidettävä välttämättöminä. Asunnon peruskorjaukseen ei yleensä voi saada vammaispalvelulain mukaan korvausta.

Asunnon muutostöiden suorittaminen ja korvaaminen

Asunnon muutostöiden kustannusten sekä asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden hankkimista ja kustannusten korvaamista koskeva säännös on luonteeltaan korvaussäännös. Hyvinvointialueella on velvollisuus korvata kohtuulliset kustannukset, jos vammainen henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee näitä toimenpiteitä suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.

Vammaisen henkilön on hyvä asioiden sujumisen kannalta neuvotella etukäteen hyvinvointialueen kanssa välineiden ja laitteiden hankkimisesta tai asunnon muutostöiden teettämisestä. Jos muutostöistä tai apuvälineitä hankitaan ilman voimassa olevaa vammaispalveluiden päätöstä, kustannusten korvaaminen voi olla epävarmaa. Kustannusten korvausta on haettava vammaispalveluasetuksen 20 §:ssä säädetyssä määräajassa eli kuudessa kuukaudessa kustannusten synnystä.

Jos vammainen henkilö on itse valinnut ja teettänyt työn urakoitsijalla, syntyy sopimussuhde vammaisen henkilön ja urakoitsijan välille. Mikäli kohteessa on ollut suunnitteluvirhe tai työssä on joku muu virhe, vastaa suunnittelija tai urakoitsija virheestään yleisten sopimusehtojen mukaan. Tällaisessa tilanteessa

hyvinvointialue ei osallistu asiassa mahdollisesti syntyvien erimielisyyksien käsittelyyn. Vammaisella henkilöllä on mahdollista saattaa asia esimerkiksi kuluttajaviranomaisten käsiteltäväksi.

Hyvinvointialue voi myös huolehtia asunnon muutostöiden suorittamisesta itse. Tämä edellyttää aina vammaisen henkilön suostumusta. Hyvinvointialue voi tällaisissa tilanteissa kilpailuttaa urakoitsijat ja teettää muutostyöt valitsemallaan palveluntuottajalla.

Hyvinvointialueella on oikeus asettaa päätöksessään sellaisia ehtoja, jotka mahdollistavat muutostöiden tekemisen. Hyvinvointialue voi esimerkiksi vaatia ennen asunnon muutostöiden maksamista, että asunnossa tehdään tarvittavat peruskorjaukset.

Päivittäisten toimintojen välineet

Myös päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittaviin välineisiin voi saada korvausta. Päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavien välineiden, koneiden ja laitteiden hankkimisesta aiheutuneista kustannuksista korvataan puolet.

Lähteet

- [Yksilölliset palvelut, toimivat asunnot ja esteetön ympäristö. Vammaisten ihmisten asumispalveluiden laatusuositus](#) Helsinki: 2003. Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2003:4.
- [Kuntaliitto ja TEM: Julkiset hankinnat \(Julkisten hankintojen neuvontayksikkö\).](#)
- [Hallituksen esitys eduskunnalle mielenterveyslaiksi: \(HE 201/1989\). \(Eduskunta\).](#)
- Päivi Ripatti (toim). (2011) [Kehitysvammaisten asuminen: Uusi reformi 2010–2015](#) Raportti 10/2011. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- [Sosiaalihoitolaki 1301/2014 \(Finlex\)](#)
- [Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 380/1987, Vammaispalvelulaki \(Finlex\)](#)
- [Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 759/1987, Vammaispalveluasetus \(Finlex\)](#)
- [Laki kehitysvammaisten erityishuollosta 519/1977, Kehitysvammalaki \(Finlex\)](#)
- [Mielenterveyslaki 1116/1990 \(Finlex\)](#)
- [Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista \(380/1987\) Vammaispalvelulaki \(Finlex\)](#)
- [Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista \(759/1987\) Vammaispalveluasetus \(Finlex\)](#)
- [Hallituksen esitys vammaispalvelulain ja asiakasmaksulain muuttamisesta: \(166/2008\) vp \(Finlex\)](#)
- Tapio Rätty (2010) Vammaispalvelut. Vammaispalvelujen soveltamiskäytäntö. Kynnys ry.
- [Yksilölliset palvelut, toimivat asunnot ja esteetön ympäristö. Vammaisten ihmisten asumispalveluiden laatusuositus \(STM\)](#) Julkaisuarkisto Valto: Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2003:4.